

# Olağandışı Süreçlerde Kamu Diplomasisi: Covid-19 Pandemisi ve Türkiye'nin Kamu Diplomasisi Faaliyetleri

SELÇUK İLETİŞİM

DERGİSİ 2021;

14(2): 927-951

doi: 10.18094/JOSC.865448



**Serhan Koyuncu**

## ÖZ

Covid-19 pandemisi, 2019 yılı aralık ayında dünyada ilk kez görülmüştür. Pandemi birkaç ay içerisinde tüm dünyaya yayılmıştır. Pandeminin tüm dünyayı etkisi altına alması uluslararası alanda işbirliği yapılmasını zorunlu kılmış, pandeminin ortadan kaldırılması için ortak politikalar üretilmiş, farklı ülkelerin katılımıyla aşı çalışmaları başlatılmıştır. Kamu diplomasisi olağan süreçlerde olduğu gibi pandemi gibi olağandışı süreçlerde de önemli bir araçtır. Olağan zamanlarda proaktif kamu diplomasisi öne çıkarken, olağandışı zamanlarda reaktif kamu diplomasisi anlayışı benimsenmektedir. Bu çalışmada da Türkiye'nin pandemi sürecindeki kamu diplomasisi pratikleri analiz edilmiştir. Çalışmanın problemi; olağandışı süreçlerde etkin kamu diplomasisi pratiklerinin nasıl işlerlik kazandığıdır. Çalışma ile Türkiye'nin pandemi sürecindeki kamu diplomasisi faaliyetlerinin irdelenerek bu doğrultuda yeni medyanın nasıl bir işlev gördüğünün ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Çalışma pandemi gibi güncel bir konu temelinde kamu diplomasisine odaklanarak literatüre katkı yapması bakımından önem taşımaktadır. Çalışmada veri toplama tekniği olarak içerik/veri taraması tekniği, analiz yöntemi olarak ise betimsel analiz yöntemi benimsenmiştir. Çalışmada Türkiye'nin kamu diplomasisi faaliyetleri "Çin'den tahliye" ve "tıbbî yardım" konu başlıkları altında analiz edilerek Twitter üzerinden somut örneklerle ulaşılmış ve bunlar değerlendirilmiştir.

**Anahtar Sözcükler:** İletişim, Kamu Diplomasisi, Yeni Medya, Pandemi, Koronavirüs

SERHAN KOYUNCU

Öğr. Gör. Dr.

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

serhan.koyuncu@hbv.edu.tr

ORCID ID: 0000-0003-0412-5786

SELÇUK İLETİŞİM DERGİSİ 2021; 14(2): 927-951

doi: 10.18094/JOSC.865448

Geliş Tarihi: 20.01.2021 Kabul Tarihi: 25.03.2021 Yayın Tarihi: 25.04.2021

# Public Diplomacy in Unusual Processes: Covid-19 Pandemic and Public Diplomacy Activities of Turkey

JOURNAL OF SELÇUK  
COMMUNICATION 2021;  
14(2): 927-951  
doi: 10.18094/ JOSC.865448



**Serhan Koyuncu**

## ABSTRACT

The Covid-19 pandemic was first observed in the world in December 2019. In a few months, the pandemic spread all over the world. The impact of the pandemic on the entire world forced international cooperation, common policies were created to eliminate the pandemic, and vaccine studies were initiated with the participation of different countries. Public diplomacy is an important tool in ordinary processes, as well as in unusual processes such as pandemics. Proactive public diplomacy stands out in ordinary times, while reactive public diplomacy is adopted in unusual times. In this study, Turkey's public diplomacy practices in the pandemic process were analyzed. The problem of the study is how effective public diplomacy practices work in unusual processes. The aim of the study is to examine Turkey's public diplomacy activities in the pandemic process and to reveal how the new media functions in this direction. The study is important in that it contributes to literature by focusing on Public Diplomacy on a current issue such as Pandemic. In the study, the content/very scanning technique was adopted as the Very collection technique and the descriptive analysis method was adopted as the analysis method. In the study, Turkey's public diplomacy activities were examined under the topics "evacuation from China" and "medical assistance" and concrete examples were reached and explained via Twitter.

**Keywords:** Communication, Public Diplomacy, New Media, Pandemic, Coronavirus

---

SERHAN KOYUNCU

Lecturer Dr.

Ankara Hacı Bayram Veli University

serhan.koyuncu@hbv.edu.tr

ORCID ID: 0000-0003-0412-5786

JOURNAL OF SELÇUK COMMUNICATION 2021; 14(2): 927-951

doi: 10.18094/ JOSC.865448

## GİRİŞ

Doğal afetler, pandemiler ve çok sayıda insanın etkilendiği kazalar uluslararası ilişkilerde ülkelerin işbirliği yapmalarını zorunlu hale getiren olağandışı durumlardır. Bu olağandışı durumlar ülkelerin ortak politikalar üretmelerini salık veren, iletişimi yoğunlaştıran, ikili ve çoklu diyalogu sıklaştıran süreçleri doğurmaktadır. Olağandışı dönemlerde ülkeler arasında yaşanan ilişkinin biçimi diplomasiden çok "kamu diplomasisi" niteliği taşır. Olağan dönemlerde ülkeler arasında diplomasi yoğunluklu bir ilişkiden söz edilirken, olağandışı dönemlerde "kamu diplomasisi" yoğunluklu bir ilişkiden söz edilebilir. Olağan dönemlerde gergin diplomatik deneyimlere sahip ülkeler arasında olağandışı dönemlerde sık ve iki yönlü iletişim, yakın diyalog, işbirliği süreçleri ile yumuşak güç unsurlarının kullanıldığına şahit olunabilmektedir. Kamu diplomasisi olağandışı dönemlerde öncelikle kısa vadeli hedefler içermektedir. "Reaktif kamu diplomasisi" olarak isimlendirilen kamu diplomasisi anlayışında, acil insanî yardımlarla krizin çözülmesi, zararların minimize edilmesi hedeflenerek, yapılan basın açıklamalarıyla monolog bir şekilde mesajlar iletilmektedir (Çevik, 2014, s. 45). Zamanlamanın saatler ve günlerle ifade edildiği reaktif kamu diplomasisinde (Leonard, Stead, & Smewing, 2002, s. 10) ortaya çıkan kriz durumundaki hasarların önlenmesi, yaraların sarılması (Tağraf & Arslan, 2003, s. 152) ve kriz öncesi duruma hızlı bir şekilde dönülmesi esastır. Bu çalışmada da, ilk kez 2019 yılı aralık ayında tespit edilen Covid-19 pandemisinin başlamasının ardından ülkeler arasında yaşanan yoğun diplomatik süreçler dâhilinde Türkiye'nin kamu diplomasisi faaliyetleri irdelenmiştir. Çalışmanın evrenini, pandemi sürecinde tüm dünyadaki kamu diplomasisi çalışmaları, örneklemini ise Türkiye'nin kamu diplomasisi çalışmaları oluşturmaktadır. Bu kapsamda, pandemi sürecinde Türkiye'nin kamu diplomasisi çalışmaları analiz edilmiştir. Çalışmanın veri toplama tekniği; içerik taramasıdır. İçerik taraması tekniği ile elde edilen bulgular betimsel analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Bu doğrultuda, Türkiye'nin kamu diplomasisi pratikleri, oluşturulan betimsel başlıklar altında değerlendirilmiştir. Türkiye'nin pandemi sürecindeki kamu diplomasisi faaliyetleri "Çin'den tahliye" ve "tıbbî yardım" konu başlıkları altında irdelenmiştir. Bu doğrultuda, Türkiye'nin kamu diplomasisi faaliyetlerinin dijital medyaya nasıl yansıdığı, Twitter aracılığıyla nasıl somutlaştığı, nasıl görünür hale geldiği, dijital medyanın (Twitter) bir kamu diplomasisi aracı olarak nasıl işlev gördüğü tartışılmıştır.

## KAMU DİPLOMASİSİ

Kamu diplomasisinin önemi adeta bir küresel köye dönen dünyada zaman içerisinde artmaya devam etmektedir. McLuhan “küresel köy” kavramını ilk kez 1967’de kullanmıştır. McLuhan’a göre, gelişen teknoloji dünyayı bir küresel köye çevirmiştir. Bu nedenle ilk kez matbaanın icadı ile ortaya çıkan “ulus” kavramı, elektriğin insan hayatındaki önemi arttıkça, belli bir süre sonra varlığını sürdüremez hale gelecektir (2014, s. 6). McLuhan ve Fiore’ye göre ise (2001, s. 114), elektrik sıradan olan kişisel ya da toplu eylemlere mitsel bir boyut kazandırmıştır. Bunun da etkisiyle uluslararası yapı 20’nci yüzyılın son çeyreğinden itibaren uluslararası entegrasyonu daha kaçınılmaz bir hale dönüştürmüştür (Keohane, 2002, s. 27-29). Kamu diplomasisi bu kaçınılmaz ihtiyacın doğal bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır.

“Kamu diplomasisi” bugünkü anlamı ile ilk kez 1965 yılında Edmund Gullion tarafından kullanılmıştır. “Kamu diplomasisi”nin daha önce farklı anlamlarda kullanıldığı görülmektedir. Örneğin, ABD Başkanı Franklin Pierce’in 1856 yılında London Times gazetesinde “kamu diplomasisi” kavramını “nezaket” kelimesinin eş anlamlısı olarak kullandığı dikkat çekmektedir (Cull, 2009, s. 19). Birinci Dünya Savaşı sırasında da yeni diplomatik pratikleri tanımlamak amacıyla “açık diplomasi” (open diplomacy) kavramı ile yan yana “kamu diplomasisi” kavramı kullanılmıştır. 9 Mayıs 1916 tarihli The New York Times gazetesindeki bir yazıda kamu diplomasisinden bahsedilirken şu ifadeler kullanılmıştır: “Kamu diplomasisinin kötü yanlarından biri; kendi fikirlerini karşı tarafa aktarırken, aynı anda kendi ulusunun sorumluluğunu alarak, diğer ulusla iletişimi devam ettirmektir.” 11 Şubat 1918’de de ABD Başkanı Wilson, Kongre’de yaptığı bir konuşmada, “Alman Başbakanı Georg von Hertling aramızdaki kamu diplomasisi ilkelerini kabul etti” cümlesini kullanmıştır. 1928 yılında ise, Christian Science Monitor muhabiri J. Roscoe Drummond “Basın ve Kamu Diplomasisi” (The Press and Public Diplomacy) adlı bir deneme yazmış ve kamu diplomasisinin sınırlarını çizmiştir. 1946 yılında Belçika Dışişleri Bakanı Paul-Henri Spaak, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu’nda “Günümüzde Kamu Diplomasisi” başlıklı bir konuşma yapmıştır. 1950’lere gelindiğinde ise “kamu diplomasisi” daha çok uluslararası enformasyon ve propagandanın yerini almaya başlamıştır. Walter Lippmann, soğuk savaş döneminde ABD – Rusya ilişkilerindeki iletişimin kamu diplomasisi pratikleri olarak değerlendirilebileceğini vurgulamıştır (Cull, 2009, s. 19-21).

Kamu diplomasisi yumuşak güç unsurlarının kullanıldığı bir diplomasi türüdür. Soğuk savaşın sona ermesinin ardından devletlerin, imajları ile ilgili eski kaygıları tekrar gün yüzüne çıkmaya başlamıştır. Uluslararası sistemde iç ve dış politika arasındaki ayırım giderek belirsizleşmektedir ve uluslararası itibarın yönetimi sadece elit ülkelerin bir meselesi olmaktan çıkarak daha geniş kitleleri içine alan bir dönüşüm yaşamaktadır. Kamu diplomasisi de böylece kaçınılmaz olarak uluslararası ilişkilerin temel bir unsuru haline gelmiştir. Diplomasi ile kamu diplomasisi arasındaki en büyük fark; kamu diplomasisi bir toplumda kamunun tamamını, gayri resmî grupları, kuruluşları ve sivil toplum örgütlerini hedeflerken; diplomasiğin ülkelerin resmî temsilcileri veya diğer uluslararası aktörler arasında yürütülen ilişkileri kapsamasıdır (Melissen, 2007, s. 3-4).

Cull'un (2009) tanımına göre kamu diplomasisi; uluslararası alanı başka bir kamu ile bağlantı kurarak yönetmektir. Tarihsel açıdan bakıldığında ise, kamu diplomasisinin, bir ülkenin yönetiminin ya kendi ülkesinin ya da başka bir ülkenin halkına yönelik kullandığı pratikler olduğu düşünülebilir. Bunun yanında, kamu diplomasisi her zaman geniş kitleleri hedeflemeyebilir. Geniş bir toplum içerisinde belli bir kesime de hitap edilmiş olabilir. Gyorgy Szondi ise kamu diplomasisini "yurt dışındaki hedef kitlenin duygu ve düşüncelerinde değişim yaratmak için yapılan kamusal iletişim" olarak tanımlamıştır (2008, s. 6). Ancak, kamu diplomasisi her zaman yabancı bir kamuoyunu etkilemeyi hedeflemez. Aynı ülke içerisindeki kamu da kamu diplomasisinin ilgi alanına girer. Kamuyu dinlemek ve bu doğrultuda politika oluşturmak da kamu diplomasisinin amaçlarından biridir. Kamu diplomasisi, uluslararası bir aktöre ihtiyaç duyulmadan, bir fikir üzerinden de gerçekleştirilebilir. Bu doğrultuda denebilir ki; kamu diplomasisinin hedefi uluslararası alanı yönetmektir (Cull, 2009, s. 12).

Doğan da (2012, s. 13), kamu diplomasisini, "ülkelerin fayda ve sorun odaklı analizlerinin akabinde farklı devletlerin uluslarının kalbini kazanmak amacıyla yaptıkları pratikler" olarak tanımlamıştır.

Kamu diplomasisi ile ilgili tüm tanımlamalar irdelendiğinde, kamu diplomasisinin çağın getirdiği bir gereksinim olduğu görülmektedir. Kamuoylarıyla ilişkiler dış politika hedeflerine ulaşılmasında belirleyici nitelikte temel unsurlardan biri haline gelmiştir (Sancar, 2012, s. 86).

## Reaktif – Proaktif Kamu Diplomasisi

Kamu diplomasisinde “katı” ve “esnek” olmak üzere iki yaklaşım benimsenmiştir. Katı yaklaşımda kamu diplomasisinin amacı; ikna ve propaganda yolu ile yabancı kamuoylarının fikir ve davranışlarını etkilemek olarak ortaya çıkmaktadır. Katı yaklaşım kapsamında siyasal bilgilendirme uygulamaları genel olarak radyo, televizyon, gazete, dergi gibi araçlarla, kısa dönemli sonuç almaya yönelik ikna araçları kullanılarak yabancı kamuoyunun tutumunu değiştirmeye yönelik faaliyetleri içermektedir (Signitzer & Coombs, 1992, s. 140). Esnek yaklaşımda ise kültürel programlarla, uzun vadeli ulusal amaçlara yoğunlaşarak dış politikadaki amaçlara ulaşılması hedeflenmektedir (Signitzer & Wamsler, 2006). Esnek yaklaşımli kamu diplomasisinde çok daha uzun vadeli sonuçların elde edilmesi amaçlanır. Bu doğrultuda, hızlı medya araçlarının yerine değişim programları, eğitim programları, filmler, burslar, sergiler, kurslar vb. kullanılır. İknanın ve tutum değişikliğinin sağlanması için propagandanın yerine, karşılıklı anlayış ön plândadır (Deibel & Roberts, 1976)’dan aktaran: (Ndoye, 2009, s. 3).

**Tablo 1** Reaktif ve Proaktif Kamu Diplomasisi Yaklaşımlarının Aşamaları

Yaklaşım Türü	Birinci Aşama (Durum Analizi – Hazırlık)	İkinci Aşama (Araçların Tespiti)	Üçüncü Aşama (Uygulama)	Dördüncü Aşama (Geri Dönüş)
Katı Yaklaşım / Reaktif Kamu Diplomasisi	Dar zaman aralığı	Medya, nakli ve nakdi yardımlar, lojistik	Hızlı sonuç almaya dönük anlık takip ve koordinasyon	Sonucun hemen açıklanması, somut veriler
Esnek Yaklaşım / Proaktif Kamu Diplomasisi	Geniş zaman aralığı	Programlar, projeler, yatırımlar, burslar vb.	Aşamalı işleyiş, durum raporları, süreklilik	İşbirliğinin geliştirilmesi, ortaklıklar, ittifaklar

Tablo-1’de görüldüğü üzere, kamu diplomasisinde iki temel yaklaşım olan katı ve esnek yaklaşımda (reaktif kamu diplomasisi – proaktif kamu diplomasisi) dört aşamalı bir uygulama yöntemi benimsenmektedir. Katı yaklaşıma sahip olan reaktif kamu diplomasisinde ani gelişen kriz durumlarına anında cevap verebilmek amacıyla hazırlık aşaması hızlı bir şekilde tamamlanmaktadır. Bu süreç bazen dakikalarla, bazen saatlerle ifade edilebilmektedir. İkinci aşama olan “araçların tespiti” süreci en etkin ve hızlı sonuç almaya yönelik araçların tespitini içermektedir. Üçüncü aşama olan uygulama aşamasında ise seçilen araçların optimum faydayı sağlayacak şekilde kullanımı sağlanmaya çalışılır ve uygulama aşaması anlık olarak tek bir merkezden izlenir ve yönetilir. Dördüncü aşama olan geri dönüş aşamasında, elde

edilen sonuçların somut içeriklerle desteklenerek raporlanması istenir ve içerisinde sayısal verilerin de olduğu açıklamalarla kamuoyu bilgilendirilir. Esnek yaklaşıma sahip proaktif kamu diplomasisinde ise birinci aşama olan “durum analizi ve hazırlık” aşaması geniş bir zaman aralığına yayılarak kamu diplomasisi sürecinin belki de en uzun süreci hazırlanır. İkinci aşamada ise uygun araçlar belirlenir. Proaktif kamu diplomasisinde kullanılan araçlar daha çok burs, proje, yatırım, değişim programı gibi yumuşak güç araçlarıdır. Üçüncü aşama olan uygulama aşamasında süreklilik söz konusudur. Uygulama belli bir dönemi kapsamayıp bazen on yıllar bazen ise daha uzun sürelerle ifade edilebilecek bir süreç sahiptir. Proaktif kamu diplomasisinde son aşamada amaçlanan; işbirliklerinin, ittifakların ve ortaklıkların geliştirilerek ortak politikalar çevresinde yakınlaşmaktır.

### **Sosyal Medya ve Kamu Diplomasisi**

Sosyal medyanın diplomasi alanına dahil olması uluslararası siyasette dönüştürücü bir gelişme olarak kabul edilmektedir (Stein, 2011); (Seib, 2012). 21’inci yüzyılda sosyal medya bir kamu diplomasisi aracı olarak kullanılmaya başlamıştır. Bu süreçte sosyal medyanın bir kamu diplomasisi aracı olarak nasıl kullanıldığı / kullanılabileceğine yönelik olarak pek çok çalışma yapılmaya başlanmıştır. Örneğin, Burns ve Eltham (2009) tarafından yapılan bir araştırma İran’daki 2009 seçim protestoları sırasında Twitter’ın nasıl bir kamu diplomasisi aracına dönüştüğünü irdelemiştir. Çalışmada, İran’daki seçim sonuçlarının açıklanmasının ardından, 12 Haziran – 5 Ağustos 2009 tarihleri arasındaki Twitter paylaşımları karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir ve sosyal medyanın bu alandaki önemi ortaya konulmuştur.

Slaughter de (2009), çalışmasında, diplomasi bağlamında sosyal ağ kullanımının önemini vurgulamıştır. Slaughter’ın “ağ diplomasisi” ilkesi, yirmi birinci yüzyıl için yeni bir diplomasi vizyonunu ifade etmektedir. Slaughter, sosyal ağların gücünün hükümetler, şirketler, sivil toplum kuruluşları ve bireyler arasında bağlantı sağlayan kritik bir varlık olduğunu savunmuştur. Bjola ve Jiang (2015, s. 71) tarafından gerçekleştirilen başka bir çalışmada da, Avrupa Birliği, ABD, Çin ve Japonya’nın sosyal medyayı kamu diplomasi aracı olarak nasıl kullandıkları karşılaştırmalı olarak irdelenmiştir. Araştırmada, sosyal medyanın yeni kamu diplomasi anlayışının nasıl bu kadar güçlü bir sembolü haline geldiği ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Çalışmaya göre, sosyal medya sadece diplomatik iletişimin hiyerarşik zincirlerini aşmakla kalmamakta; aynı zamanda sıradan insanları siyasî yaşamın odak noktasına taşıyarak ve seslerini duyurarak resmî aktörlerin kamuyu sürekli bir diyaloga direkt olarak dahil etmelerini sağlamaktadır.

Dijital medya teknolojilerinin gelişmesi, küresel kültürün yükselişi, devletler arasındaki işbirliği ve dış politikalara olan ilginin artmasıyla birlikte yeni bir kamu diplomasisi paradigması ortaya çıkmıştır. Sosyal ağlar özellikle, yabancı kamuoyunu şekillendirmede tek yönlü iletişim moduna bir alternatif olarak önemli hale gelmiştir (Zaharna, 2005); (Gilboa, 2006). Twitter sosyal medya uygulaması özelliği taşıyan bir mikroblogdur. Ifukor'a göre mikroblog; e-postanın, kısa mesajın ve anında mesajlaşmanın bir kombinasyonudur (2010, s. 400). Twitter ise, Sagolla'ya (2009) göre, herkes tarafından basitçe oluşturulabilecek ve anlaşılabilir, kısa, öz ve açık ifadeler için kurulmuş bir sosyal iletişim aracıdır. Bu şekliyle Twitter reklam, pazarlama, tanıtım, haberleşme ve eğitim ortamı olarak kullanılabilen ve sadece iletişim ortamı olmakla kalmayıp; ekonomi-politik ve kültürel bir nitelik de taşımaktadır. Twitter internette diplomatik ağın da vazgeçilmez bir sosyal alanı haline gelmiştir (Hocking & Melissen, 2015, s. 15). Bu dijital diplomatik ağ diplomatik aktörlerin yanı sıra gayri resmî aktörler, örgütler ve çevrimiçi topluluğa katılan kamuoylarını da içerisine almaktadır (Melissen, 2005, s. 5). Bu nedenle artık birçok bilim insanına göre Twitter kamu diplomasisinin gerçekleştiği yeni bir araç olarak tanınmaktadır (Fletcher, 2011). Bu doğrultuda "twidiplomacy", "Twitter diplomasisi", "e-diplomasi" gibi yeni kavramlar ortaya çıkmıştır. Bu ise geleneksel diplomasiyi alışılagelmiş yapısını değiştirerek uluslararası alanda yeni bir süreç başlatmıştır (Sandre, 2015).

### **Yumuşak Güç**

Uluslararası ilişkilerde realist paradigma, devletlerin, ilişkilerinde her zaman güç ve çıkar peşinde olduğu varsayımını savunmaktadır. Bu varsayıma göre, uluslararası sistem aslında anarşik bir yapıyı içermektedir. Doğal olarak çatışmayı içerisinde barındıran bu anarşik yapıda devletler öteki devletler üzerinde baskı ve egemenlik kurmaya çalışmaktadırlar. Devletlerin ulusal çıkarı ulusal gücü maksimum düzeye çıkarmayı kaçınılmaz kılmaktadır (Açıkmeşe, 2004, s. 10). Güç; karşılıklı bağımlılık esası ile işleyen uluslararası sistemde diğer aktörlerden bağımsız kararlar alabilme ve diğer aktörlerin kararlarından en az şekilde etkilenme kapasitesini ifade eden bir kavramdır. Bir ülkenin hareket serbestisini olumlu yönde etkileyen kurum, kuruluş ve uygulamalar gücü meydana getirmektedir. Devletlerin öncelikli amacı; gücü maksimum seviyeye çıkarmaktan çok güvenliği sağlayabilmektir. Sahip olunan hareket serbestisi güvenliği tehlikeye düşürmeden izlenebilecek politikanın alanının genişlemesini de ifade etmektedir (Waltz, 1990). Amaçlanan sonucu elde etmek için diğer aktörleri etkileme yeteneği olarak da tanımlanan



“güç”, başkalarının davranışlarını üç temel yöntemle etkileyebilir: zorlama, teşvik ve çekicilik. Bir devlet dünya siyaseti içerisinde diğer ülkelerin kendisine olan hayranlığı sayesinde istediği sonuçlara ulaşabilir. Bu doğrultuda, dünya siyasetinde gündemi belirlemek ve diğer ülkeleri ekonomik ya da askerî yöntemlerle belli bir davranış kalıbına zorlamak yerine, onları kendi yanına çekmeye çalışmak da önemlidir (Nye, 2008, s. 94-95). Gücü elde edebilmek için rekabet halinde olan egemen devletlerin yer aldığı dünyada bütün devletlerin dış politikaları kaçınılmaz bir şekilde belli oranlarda güce dayanmak zorundadır. Bunun yanında, bir devletin dış politikasını belirlemede güç ve çıkar kavramlarının etkisi siyasal ve kültürel unsurlarla ilişkilidir. Bu yüzden de her devletin dış politikası diğer devletlerin dış politikalarından belli oranlarda farklılık gösterir (Arı, 2013, s. 155).

Sert güç – yumuşak güç karşıtlığı açısından değerlendirildiğinde; sert güç, askerî gücünü kullanarak bir devletin başka bir devleti yönlendirme kapasitesi olarak tanımlanmaktadır. Bir devlete rızası ile değil baskı ile birtakım dayatmalarda bulunmak sert gücün temel niteliğidir. Bu doğrultuda, sert güçle yüzleşen devlet bu baskıdan kurtulabilmek için farklı hamlelere yönelebilmektedir. Bu devlet sert güce karşı koyabilecek imkânlara sahip ise bu durumda daha rahat hareket edebilmekte ve diğer devletin sert gücünü etkisiz hale getirebilmektedir. Yumuşak güç ise bir devletin diğer devletin politikalarını yönlendirmede farklı bir metot kullanmasını ifade eder. Bu noktada zorlama değil, ikna, rıza elde etme, “kazan-kazan” bağlamında inandırıcılıkla davranma söz konusudur. Yumuşak güçte çekicilik, cazibe, fırsat sağlama gibi, karşı tarafın rahatlıkla kabul edebileceği enstrümanlar bulunmaktadır (Keohane & Nye, 1998, s. 86).

Tercihleri şekillendirme yeteneğini temel alan “yumuşak güç” kavramı (Nye, 2008, s. 95) ilk kez 1990 yılında Joseph Samuel Nye tarafından “Bound to Lead” isimli kitapta kullanılmıştır (Nye, 1990); (Nye, 2005). Nye’a göre yumuşak güç; zorlama yerine rızanın kullanılarak amaçlanan sonuçların elde edilmesi faaliyetidir (2005, s. 7-32). Yumuşak güç gündelik demokratik siyasetin bir aracıdır (Nye, 2008, s. 95). Bir ülkenin yumuşak gücü sahip olunan kültüre, değerlere, politikalara dayanmaktadır. Akıllı güç ise yumuşak güç ve sert güç araçlarının birleşiminden oluşmaktadır. Kamu diplomasisi yumuşak gücü teşvik eden bir yaklaşımdır ve uzun bir geçmişe sahiptir. Bununla birlikte, Nye yumuşak gücün tek başına etkili bir dış politika üretmesinin olanaksız olduğunu savunmaktadır (2010, s. 224). Kamu diplomasisi aynı zamanda küresel teröre karşı verilen bir mücadeledir ve akıllı gücün (smart power) önemli bir

bileşenidir. Kamu diplomasisi yumuşak gücün üretilmesinde güvenilirliğin, özeleştirinin ve sivil toplumun önemine de vurgu yapmaktadır (Nye, 2008, s. 94).

**Tablo 2** Askerî Güç – Ekonomik Güç – Yumuşak Güç (Nye, 2005, s. 37)

	<b>Davranışlar</b>	<b>Temel Araçlar</b>	<b>Hükümet Politikaları</b>
Askerî Güç	koruma caydırma zorlama	tehdit kuvvet	zorlayıcı diplomasi savaş ittifak
Ekonomik Güç	teşvik etme zorlama	para verme yatırım yapma	yardım ekonomik destek
Yumuşak Güç	hayranlık uyandırma gündem oluşturma	değerler kültür politikalar kurumlar	kamu diplomasisi iki taraflı ve çok taraflı diplomasi

Yukarıdaki tabloda görüldüğü üzere, yumuşak güç ve sert güç arasında etkileşim bulunmaktadır. Yumuşak güç ve sert güç birbirlerine katkıda bulunabileceği gibi, çatışmaları da mümkündür. Popülerlik özelliğini ön plânda tutan bir ülke, gerektiğinde sert güç kullanmak istemeyebilir. Ancak yumuşak gücünün etkilerini önemsemeyen etrafına hükmeden bir ülke, sert gücünü engellemeye çalışanlarla da karşılaşabilir. Hiçbir ülke, yumuşak güçle bile olsa, aslında yönlendirilmeyi sevmez. Aynı zamanda, sert güç başkalarını kendine çeken yenilmezlik ve engellenemezlik algısı yaratabilir. Bazen sert gücün de çekici ya da yumuşak bir yanından söz edilebilir (Nye, 2005, s. 32-33). Yumuşak güç bilgi çağında çok daha önemli bir konuma yükselmiştir. Yumuşak güç sadece hükümet icraatının bir sonucu olmaktan çok, kısmî olarak sosyal ve ekonomik bir yan enstrümandır. Kendilerine ait bir yumuşak gücü olan ve kâr amacı gütmeyen kuruluşlar, hükümetin gayretlerini zorlaştırabilir ve bu çabalara engel oluşturabilir. Popüler kültürü pazarlayanlar, hükümetin hedeflerine ulaşmasına yardım ettiği gibi buna engel de teşkil edebilirler (Nye, 2005, s. 38).

## **TÜRKİYE’NİN KAMU DİPLOMASİSİ GÜCÜ VE POTANSİYELİ**

Türkiye 20. yüzyıla oranla çok daha geniş ve güçlü bir kamu diplomasisi potansiyeline sahiptir. Türk Kızılay, AFAD, TİKA, Yunus Emre Enstitüsü, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı gibi kurum ve kuruluşların yanında sivil toplum kuruluşları da Türkiye’nin kamu diplomasisi potansiyeline katkıda bulunmaktadır. Türk Kızılay deprem ve sel felaketi gibi doğal afetlerin yanı sıra, dünyanın farklı coğrafyalarında mülteci konumunda bulunan insanların barınma ve beslenme ihtiyaçlarının

karşılanmasında kendine önemli bir yer edinmiştir. AFAD da özellikle doğal afet durumlarında arama-kurtarma faaliyetlerini dünyanın her bölgesinde gerçekleştirmektedir. TİKA ise kurulduğu 1992 yılından bu yana dünyanın her kıtasında 30 bin proje gerçekleştirerek Türkiye'nin kamu diplomasisi çalışmalarında yer almıştır. Çok sayıda ülkede temsilciliği bulunan Yunus Emre Enstitüsü de kültürel çalışmalar gerçekleştirmektedir. Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, yurtdışında yaşayan Türk vatandaşlarına ve Türkiye'de öğrenim gören uluslararası burslu öğrencilere yönelik çalışmaları koordine etmektedir.

### **Türk Kızılay**

Türk Kızılay, tüzel kişiliğe sahip, özel hukuk hükümlerine tâbi, kâr amacı gütmeyen, yardım ve hizmetleri karşılıksız olan ve kamu yararına çalışan bir gönüllü sosyal hizmet kuruluşudur. 11 Haziran 1868 tarihinde "Osmanlı Yaralı ve Hasta Askerlere Yardım Cemiyeti" adıyla kurulan Kızılay, 1877'de "Osmanlı Hilal-i Ahmer Cemiyeti", 1923 yılında "Türkiye Hilal-i Ahmer Cemiyeti", 1935'te "Türkiye Kızılay Cemiyeti" ve 1947'de "Türkiye Kızılay Derneği" adını almıştır. Kuruluşa "Kızılay" adı Atatürk tarafından verilmiştir. Kızılay, Uluslararası Kızılay-Kızılhaç Topluluğu'nun temel ilkelerini paylaşmaktadır. Bunlar; insanlık, ayırım gözetmemek, tarafsızlık, bağımsızlık, hayır kurumu niteliği, birlik ve evrensellik ilkeleridir. Kızılay'ın teşkilatı, genel merkez ve şubelerden oluşur. Kızılay'ın genel müdürlük teşkilatı dışında kalan bütün kademelerindeki görevler fahrîdir. Kuruluşun misyonu "proaktif bir kurum olarak afetlerde ve olağan dönemde ihtiyaç sahipleri ve korunmasızlara yönelik yardım sağlamak, toplumda yardımlaşmayı geliştirmek, güvenli kan teminini gerçekleştirmek ve zarar görülebilirliği azaltmak" şeklinde; vizyonu ise "Türkiye'de ve dünyada insanî yardım hizmetinde model alınan, insanların en zor anlarında yanındaki kuruluş olmak" şeklinde belirlenmiştir (Türk Kızılay).

### **Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD)**

Eşgüdüm sağlanması gereken kurumların afetlerle ilgili yetki ve sorumluluklarının yeniden tanımlanması ihtiyacı afet ve acil durumlarda yetki ve koordinasyonun tek bir elde toplanmasını zarurî kılmıştır. Bu doğrultuda afetlerle ilgili olarak görev yapan İçişleri Bakanlığı'na bağlı Sivil Savunma Genel Müdürlüğü, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı'na bağlı Afet İşleri Genel Müdürlüğü ve Başbakanlık'a bağlı Türkiye Acil Durum Yönetimi Genel Müdürlüğü kapatılarak 2009 yılında çıkarılan 5902 sayılı yasa ile Başbakanlık'a bağlı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı kurularak yetki ve sorumluluklar tek bir çatı

altında toplanmıştır. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ile ilgili yapılan düzenlemeler kapsamında, 15 Temmuz 2018 tarihinde yayınlanan 4 No'lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, İçişleri Bakanlığı'na bağlanmıştır. Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı afetlerin önlenmesi ve zararlarının azaltılması, afetlere müdahale edilmesi ve afet sonrasındaki iyileştirme çalışmalarının süratle tamamlanması amacıyla gereken faaliyetlerin plânlanması, yönlendirilmesi, desteklenmesi, koordine edilmesi ve etkin uygulanması için ülkenin tüm kurum ve kuruluşları arasında işbirliğini sağlayan, çok yönlü, çok aktörlü, bu alanda kaynakların rasyonel kullanılmasını gözeten, faaliyetlerinde disiplinler arası çalışmayı esas alan, iş odaklı, esnek ve dinamik yapıda teşkil edilmiş bir kurumdur (Afet ve Acil Durum Başkanlığı).

### **Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA)**

Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA), Sovyetler Birliği'nin dağılmasının ardından Türk Cumhuriyetlerinin yeniden yapılanma, uyum ve kalkınma ihtiyaçlarına cevap vermek amacıyla Bakanlar Kurulu'nun 24 Ocak 1992 tarihli kararıyla, 21124 sayılı ve 27 Ocak 1992 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 480 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Dışişleri Bakanlığı'na bağlı bir uluslararası teknik yardım teşkilatı olarak kurulmuştur. TİKA, 28 Mayıs 1999 tarihinde Başbakanlığa bağlanmış olup; 4668 sayılı "Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi Başkanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun" 12 Mayıs 2001 tarih ve 24400 Sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. TİKA Başkanlığı, 15 Temmuz 2018 tarih ve 30479 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanan "Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar İle Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi"nin "Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı" başlıklı 37'nci bölümünde yer alan "Kuruluş ve Teşkilat" başlıklı 521. maddesinde kamu tüzel kişiliğine haiz ve özel bütçeli olarak nitelendirilmiş olup; Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı olarak faaliyetlerini yerine getirmeye başlamıştır (Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı).

### **Yunus Emre Enstitüsü**

Yunus Emre Vakfı; Türkiye'yi, Türk dilini, tarihini, kültürünü ve sanatını tanıtmak; bununla ilgili bilgi ve belgeleri dünyanın istifadesine sunmak; Türk dili, kültürü ve sanatı alanlarında eğitim almak isteyenlere yurtdışında hizmet vermek; Türkiye'nin diğer ülkeler ile kültürel alışverişini arttırıp dostluğunu geliştirmek amacıyla 05.05.2007 tarihli ve 5653 sayılı Kanunla kurulmuş bir kamu vakfıdır.

Yunus Emre Enstitüsü ise Vakfa bağlı bir kuruluş olarak bu Kanunun amaçlarını gerçekleştirmek üzere yurtdışında kurduğu merkezlerde yabancılara Türkçe öğretimi çalışmalarının yanı sıra Türkiye'nin tanıtımı amacıyla kültür ve sanat faaliyetleri yürütmekte, ayrıca bilimsel çalışmalara destek vermektedir. 2009 yılında faaliyetlerine başlayan Yunus Emre Enstitüsü'nün yurtdışında 58 kültür merkezi bulunmaktadır. Kültür merkezlerinde verilen Türkçe eğitiminin yanı sıra, farklı ülkelerdeki eğitim kurumlarıyla yapılan işbirlikleri ile Türkoloji bölümleri ve Türkçe öğretimi desteklenmektedir. Kültür merkezleri aracılığıyla Türk kültür ve sanatının tanıtılması amacıyla birçok etkinlik düzenlenmekte, ulusal veya uluslararası etkinliklerde Türkiye temsil edilmektedir (Yunus Emre Enstitüsü).

### **Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı**

6 Nisan 2010 tarihinde kurulan Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB) yurtdışındaki Türk vatandaşları, kardeş topluluklar ile Türkiye'de öğrenim gören uluslararası burslu öğrencilere yönelik çalışmaları koordine etme, bu alanlarda verilen hizmetleri ve yapılan faaliyetleri geliştirme görevini üstlenmiştir. Başkanlığın çalışmalarıyla, gerek yurtdışında yaşayan Türk vatandaşlarıyla gerekse kardeş topluluklarla ilişkiler güçlendirilmekte; ekonomik, sosyal ve kültürel olarak daha yakın ilişkiler tesis edilmektedir. Başkanlık, Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı olarak faaliyetlerini sürdürmektedir (Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı).

### **COVID-19 PANDEMİSİ SÜRECİNDE TÜRKİYE'NİN KAMU DİPLOMASİSİ FAALİYETLERİNİN ANALİZİ**

Covid-19 veya tıbbî adıyla "koronavirüs hastalığı – 2019", insanları etkileyen, şiddetli akut solunum yolu sendromu koronavirüsü 2'nin (SARS-CoV-2) neden olduğu bulaşıcı bir solunum yolu hastalığıdır (Dünya Sağlık Örgütü, 2020). İlk olarak 2019 yılı Aralık ayında Çin'in Hubei eyaletinin Wuhan şehrinde teşhis edilen hastalık, teşhisinden bu yana dünya çapında yayılarak Covid-19 pandemisine yol açmıştır (Hui, et al., 2020, s. 264-266). Ocak-2021 itibarıyla dünyada 100 milyona yakın onaylanmış vaka tespit edilmiş ve 2 milyonu aşkın insan da ölmüştür (Worldometers, 2021). Türkiye'de ise Ocak-2021 tarihinde 2 buçuk milyona yakın vaka tespit edilmiş, yaklaşık 25 bin kişi hayatını kaybetmiştir (T.C. Sağlık Bakanlığı, 2021). Türkiye devam etmekte olan pandemi sürecinde uluslararası alanda tahliye operasyonu, tıbbî ekipman desteği ve yardımı, sağlık çalışanlarına eğitim, hastane inşası, yenileme çalışmaları, ilaçlama ve temizlik gibi pek çok çalışma gerçekleştirmiştir. Bu makalede de Türkiye'nin

Covid-19 pandemisi sürecindeki kamu diplomasisi faaliyetleri analiz edilmiştir. Bu kapsamda iki konu başlığı seçilmiş ve Türkiye'nin kamu diplomasisi çalışmaları "Çin'den tahliye" ve "tıbbî yardım" konu başlıkları altında betimsel analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Türkiye'nin çalışmalarının sosyal medyaya (Twitter) nasıl yansıdığı, resmî aktörlerin sosyal medyayı bu süreçte nasıl ve ne şekilde kullandığı, sosyal medyanın bir kamu diplomasisi aracı olarak nasıl işlev gördüğü tartışılmıştır.

## Türk Vatandaşı 32 ve Yabancı Ülke Vatandaşı 10 Kişinin Çin'den Tahliyesi

Covid-19 pandemisinin başladığı yer olan Çin'in Hubei eyaletinin Wuhan şehrinde yaşayan Türkler 1 Şubat 2020 tarihinde tahliye edilerek Türkiye'ye getirilmiştir. 32 Türk vatandaşı ile birlikte 6 Azerbaycan, 3 Gürcistan ve 1 Arnavutluk vatandaşı da aynı uçakla tahliye edilmiştir. Tahliyede Millî Savunma Bakanlığı tarafından tahsis edilen askerî uçak görev almıştır. Millî Savunma Bakanlığı resmî Twitter hesabından (T.C. Millî Savunma Bakanlığı, 2020) tahliye videosu paylaşılmıştır. Millî Savunma Bakanlığı'nın Twitter paylaşımından birkaç saat sonra Gürcistan Dışişleri Bakanı David Zalkaliani de resmî Twitter hesabından (Zalkaliani, 2020) Türkiye'ye teşekkür etmiştir. Aynı şekilde Azerbaycan (Azerbaycan Dışişleri Bakanlığı, 2020) ve Arnavutluk Dışişleri Bakanlıklarının resmî Twitter hesaplarından (Arnavutluk Dışişleri Bakanlığı, 2020) Türkiye'ye teşekkür paylaşımları yapılmıştır. Azerbaycan Dışişleri Bakanlığı'nın teşekkür mesajına Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu, kendi resmî Twitter hesabından (Çavuşoğlu, 2020), "Vatandaşlarımızı kurtarıırken can gardaşlarımızı orada bırakamazdık elbette. Azerbaycan da olsa aynıını yapardı. Can Azerbaycan'a canımız feda." diyerek cevap vermiştir.

### Tweet-1



### Tweet-2



### Tweet-3



### Tweet-4



## Tweet -5



## Tweet -6



Askerî uçağın Çin'den havalanmasından dakikalar sonra Türkiye, Azerbaycan, Gürcistan ve Arnavutluk arasında dörtlü bir internet diplomasisi yaşanmıştır. Bu üç devlet, vatandaşlarının Türkiye tarafından tahliye edilmesinden dolayı resmî Twitter hesaplarından Türkiye'ye teşekkür etmişlerdir. "Twitter diplomasisi" veya "dijital diplomasi" olarak da isimlendirilebilecek bu iletişim yöntemi ve Türkiye'nin bu olağandışı durumda gerçekleştirmiş olduğu tahliye operasyonu kamu diplomasisinin bileşenleridir. Tahliye operasyonunun başlangıcından itibaren bu dört ülkenin resmî Twitter hesaplarından mesaj paylaşımlarına dek uzanan süreç bir kamu diplomasisi sürecidir. Bu, olağandışı bir durumda gerçekleştirilmiş olan, kısa sürede sonuç almaya odaklı, katı yaklaşımlı bir reaktif kamu diplomasisi faaliyetidir.

### Türkiye'nin Tıbbî Ekipman ve Malzeme Yardımları

Resmî açıklamalara göre, Covid-19 pandemisi sürecinde Türkiye; ABD ve Çin'in ardından dünyada en çok yardım yapan üçüncü ülke olmuştur. Türkiye toplamda 104 ülkeye tıbbî ekipman ve malzeme yardımı gerçekleştirmiştir. NATO'nun resmî açıklamasına göre, Türkiye; İtalya ve İspanya'ya toplam 450 bin maske yollamıştır. İngiltere'ye ise 500 bin adet kişisel koruyucu ekipman yardımı yapılmıştır. Türkiye'nin NATO aracılığıyla yardım yolladığı ülkeler arasında Bosna-Hersek, Kuzey Makedonya ve Karadağ da yer almaktadır (NATO, 2020). Ali Faik Demir (2020), Türkiye'nin pandemi sürecinde yaptığı yardımları şu şekilde değerlendirmiştir:



“Türkiye dayanışmanın önemini anlayan ülkelerden. Dünyanın küresel bir köy olarak görülmesi gerekmektedir. Türkiye bir algı değişikliği yaratmış olabilir. Türkiye bu yardımları yapmasaydı negatif bir algı ortaya çıkmayacaktı; ama yaptığı için olumlu bir algı yarattı. Neden yapmadı demeyecekler. İyi ki bunu yaptı diyecekler.”

Demir'in bu açıklamasından da anlaşılacağı üzere, Türkiye böyle bir yardım faaliyeti gerçekleştirerek, önemli ve belki de tüm dünyanın dikkatini çeken, başarılı bir kamu diplomasisi pratiğine imza atmıştır. Bu kamu diplomasisi pratiği uluslararası alanda olumlu bir algı yaratmıştır. Olağandışı dönemlerde kısa zaman içerisinde gerçekleştirilebilecek reaktif kamu diplomasisi her ülkenin başarabileceği bir faaliyet değildir. Hızlı sonuç alma ve dar hazırlık aşaması bu kamu diplomasisi yönteminin belki de en zor aşamalarını oluşturmaktadır.

Resim-1



Tweet-7



Tweet-8



Tweet-9





## Tweet-10

**Luigi Di Maio** @luigidimaio

Da parte della Turchia 🇹🇷 oggi è arrivato un grande gesto di solidarietà nei confronti dell'Italia. Una solidarietà che stiamo ricevendo da tantissimi Paesi. E ne siamo grati.

La nostra attività diplomatica non si ferma. Andiamo avanti con il massimo impegno.

OS 8:22 · 1 Nis 2020 · Twitter for iPhone

1,7 B Retweet 195 Alıntı Tweet 9 B Beğeni

## Tweet-11

**Mevlüt Çavuşoğlu** @MevlutCavusoglu · 1 Nis 2020

Dostlar kara günler içindir.

Hard times reveal true friends.

Gli amici si riconoscono nel momento del bisogno @luigidimaio. Saluti all'Italia, nostro alleato! 🇹🇷🇮🇹

**Luigi Di Maio** @luigidimaio · 1 Nis 2020

Da parte della Turchia 🇹🇷 oggi è arrivato un grande gesto di solidarietà nei confronti dell'Italia. Una solidarietà che stiamo ricevendo da tantissimi Paesi. E ne siamo grati.

La nostra attività diplomatica non si ferma. Andiamo avanti con il massimo impegno.

52 487 2,2 B

## Tweet-12

**Wendy Morton MP** @morton\_wendy · 11 Nis 2020

Want to express thanks to Turkish Foreign Minister @MevlutCavusoglu and Minister of Health @drfahrettinkoca for 250,000 items of PPE for the NHS - 14 tonnes of which delivered to @RAFBrizeNorton yesterday. This generous gift demonstrates strength of friendship between 🇬🇧 and 🇹🇷.

93 296 1,2 B

## Tweet-13

**Secretary Pompeo** @SecPompeo

US government account

During times of crisis, @NATO Allies must stand together. We thank Turkey for their generous donation of medical supplies and protective equipment to help us fight #COVID19 in our hardest hit areas. Americans are grateful for your friendship, partnership and support.

3:12 AM · Apr 29, 2020

7.4K See the latest COVID-19 information on Twitter

ABD Dışişleri Bakanı Mike Pompeo (Pompeo, 2020), İngiltere'nin Avrupa'dan Sorumlu Devlet Bakanı Wendy Morton (Morton, 2020), İspanya Dışişleri Bakanı Arancha Gonzalez Laya (Gonzalez Laya, 2020), İtalya Dışişleri Bakanı Luigi Di Maio (Di Maio, 2020) ve İspanya Vatandaş Partisi Genel Sekreteri Marina Bravo Sobrino, resmî Twitter hesaplarından (Sobrino, 2020) Türkiye'ye tıbbî yardım ve destekleri için teşekkür etmişlerdir. Ayrıca, Kosova Kızılhaçı da resmî Twitter hesabından (Kosova Kızılhaçı, 2020) Türkiye'ye ve Kızılay'a teşekkür etmiştir. Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu ise resmî Twitter hesabından (Çavuşoğlu, 2020) "Dostlar kara günler içindir." şeklinde bir paylaşım ile bu teşekkürlere cevap vermiştir.

“Yardım diplomasisi” olarak da isimlendirilebilecek bu diplomasi sürecinde Türkiye ile yardım gönderdiği ülkeler arasında sıkı ve yoğun bir iletişim trafiği yaşanmıştır. Ülke yetkililerinin ve kurumlarının resmî Twitter hesaplarından yapılan paylaşımlarla da monolog bir iletişim yöntemi benimsenmiştir. Türkiye’den tıbbî malzeme yardımı gönderilmesi ve sonrasında dijital medya yolu ile kurulan iletişim ve paylaşılan mesajların tümü birlikte değerlendirildiğinde, reaktif bir kamu diplomasisi etkinliğinden söz etmek mümkündür. Türkiye bu şekilde ABD’de ve Avrupa ülkelerinde pozitif bir algı ve imaj sağlamıştır. Çin’in aksine, çok daha geniş bir uluslararası işbirliği vizyonu ile irtibatlı olan Türkiye’nin yardımları (Duran, 2020), işbirliğine dayalı ve yakınlaşmayı destekleyici kamu diplomasisine bir örnek teşkil etmektedir.

## SONUÇ

Kamu diplomasisi olağandışı olarak nitelendirilen dönemlerde katı yaklaşım temelli reaktif kamu diplomasisi şeklinde işlemektedir. Reaktif kamu diplomasisinde sosyal medya önemli bir konuma sahiptir. Sosyal medya kullanımının 21’inci yüzyılda tüm dünyada yaygınlaşmasıyla ve resmî aktörlerin de bu sürece dahil olmasıyla birlikte, bu alanda yeni bir dönüşüm yaşanmaya başlanmıştır. Sosyal (dijital) medya resmî aktörlerce kamu diplomasisinde etkin bir şekilde kullanılmaya başlanmıştır. Twitter da en yaygın kullanılan sosyal medya araçlarından biridir. Bu çalışmada da, olağandışı bir durum olan Covid-19 pandemisi sürecinde Türkiye’nin kamu diplomasisi çalışmaları irdelenmiş; kamu diplomasisinin ana amaçlarından olan “diğer ülkelerle ilişki inşa etme”, “yakınlaşma”, “ortak politika üretme”, “kamuoylarını yanına çekme”, “itibar sağlama” gibi çıktıların Twitter’a nasıl yansıdığı resmî aktörlerin paylaşımları üzerinden analiz edilmiştir. Türkiye’nin Covid-19 pandemisi sürecinde yürüttüğü kamu diplomasisi çalışmaları “Çin’den tahliye” ve “tıbbî yardım” konu başlıkları altında betimsel analiz yöntemi ile analiz edilmiş ve Joseph Nye’in (2005) sınırlarını belirlediği yumuşak güç unsurlarının nasıl kullanıldığı açıklanmıştır. Pandemi ve doğal afet gibi olağandışı ve ani gelişen durumlarda kısa vadeli sonuçlar almaya dönük katı yaklaşımli reaktif kamu diplomasisi anlayışı benimsenmektedir. Signitzer ve Coombs’un da (1992, s. 140) açıkladığı gibi, ani ortaya çıkma niteliğine sahip olağandışı durumlara en uygun olan kamu diplomasisi yaklaşımı katı yaklaşımli kamu diplomasisidir. Türkiye de bu dönemde katı yaklaşımli reaktif kamu diplomasisi anlayışını uygulayarak diğer ülkelerle ilişkilerini geliştirmiştir.

Türkiye’nin yardım ulaştırdığı ve bu çalışmaya dahil edilen ABD, İngiltere, İspanya, İtalya, Azerbaycan, Gürcistan, Arnavutluk ve Kosova’nın resmî Twitter paylaşımları ile Türkiye’nin kamu diplomasisi çalışmalarının nasıl somutlaştığı ve görünür hale geldiği ortaya konulmuştur. ABD Dışişleri

Bakanı Mike Pompeo, İngiltere'nin Avrupa'dan Sorumlu Devlet Bakanı Wendy Morton, İspanya Dışişleri Bakanı Arancha Gonzalez Laya, İtalya Dışişleri Bakanı Luigi Di Maio ve İspanya Vatandaş Partisi Genel Sekreteri Marina Bravo, Gürcistan Dışişleri Bakanı David Zalkaliani, Azerbaycan ve Arnavutluk Dışişleri Bakanlıkları ve Kosova Kızılhaçı, Twitter üzerinden yaptıkları paylaşımlarla Türkiye'ye teşekkür etmişler; buna karşılık olarak, Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu, Sağlık Bakanı Fahrettin Koca ve Millî Savunma Bakanlığı, resmî Twitter hesaplarından paylaşımda bulunmuşlardır. Genel olarak değerlendirildiğinde, Türkiye'nin pandemi sürecinde başarılı bir kamu diplomasisi gerçekleştirdiği tespit edilmiştir. Farklı bölgelerde ve farklı kıtalarda bulunan ülkelerden Türkiye'ye yönelik olarak yapılan Twitter paylaşımları, bu paylaşımların içerikleri, karşılıklı diyalog bunun somut göstergesidir. Türkiye'nin pandemi sürecindeki kamu diplomasisi faaliyetleri Twitter'da da yer bulmuş, Twitter bir kamu diplomasisi aracı olarak kullanılmıştır. Bu Twitter paylaşımları farklı ülkelerden milyonlarca insan tarafından görülmüş, beğenilmiş ve paylaşılmıştır. Böylece, kamu diplomasisinin ana amacı olan; kamuoylarına ulaşma pratiği gerçekleşmiştir.

## EXTENDED ABSTRACT

This work focused on public diplomacy in unusual processes. In this direction, Turkey's public diplomacy work was analyzed during the Covid-19 pandemic. The problem of the study is how an understanding of public diplomacy can be adopted and adopted in unusual processes. Content scanning technique was used as data collection technique in the study. Data obtained by content scanning technique was analyzed by descriptive analysis method. The study covers the covid-19 pandemic process. Only Turkey's public diplomacy activities were examined in the study. In this context, the analysis was carried out under the topics "evacuation from China" and "medical assistance". Turkey's eviction of Turkish citizens from China as well as foreign citizens has been considered as a public diplomacy activity. The evacuation of Turkish citizens from China, as well as citizens of Azerbaijan, Albania and Georgia, has initiated a new process of dialogue between Turkey and these countries and has strengthened the understanding of cooperation between the countries. This public diplomacy activity has also been reflected on social media, namely Twitter; in this direction, it has been determined that social media can be successfully used as a tool of Public Diplomacy in unusual processes. Minutes after the Turkish military plane took off from China, there was a quadruple internet diplomacy between Turkey, Azerbaijan, Georgia and Albania. These three states thanked Turkey on their official Twitter

accounts for the evacuation of their citizens by Turkey. This method of communication, which can also be called "Twitter diplomacy" or "digital diplomacy", and the evacuation operation carried out by Turkey in this unusual situation are components of Public Diplomacy. From the beginning of the evacuation operation to the sharing of messages from the official Twitter accounts of these four countries, the process is a process of Public Diplomacy. This is a reactive public diplomacy activity focused on achieving results in a short time, which was carried out in an unusual situation. Official actors of these countries have communicated with Turkey through their sharing on Twitter; Turkey also sent messages to these countries via Twitter. When this process is fully evaluated, it is seen what stages a public diplomacy activity goes through, the role and influence of social media in this.

Similarly, the medical assistance that Turkey sends almost all over the world, especially to the United States and European countries, has also been evaluated in terms of Public Diplomacy. This aid sent by Turkey has resonated all over the world and this has been reflected on social media. Twitter has been actively used by official actors in the process. According to official statements, during the Covid-19 pandemic, Turkey was the third most helpful country in the world after the United States and China. Turkey has provided medical equipment and supplies to 104 countries in total. According to NATO's official statement, Turkey has sent a total of 450 thousand masks to Italy and Spain. 500 thousand pieces of personal protective equipment were provided to the UK. Bosnia and Herzegovina, Northern Macedonia and Montenegro are among the countries where Turkey has sent aid through NATO. US Secretary of State Mike Pompeo, UK Minister of State for Europe Wendy Morton, Spanish Foreign Minister Arancha Gonzalez Laya, Italian Foreign Minister Luigi Di Maio and Spanish citizens ' Party Secretary General Marina Bravo Sobrino thanked Turkey for their medical assistance and support on their official Twitter accounts. In addition, the Kosovo Red Cross thanked Turkey and the Red Crescent on its official Twitter account. Foreign Minister Mevlut Cavusoglu said on his official Twitter account: "friends are for black days." he responded to these thanks with a share in the form. During this diplomacy process, which can also be called "aid diplomacy", there was a tight and intense communication traffic between Turkey and the countries to which it sent aid. A monologue communication technique was used with shares made from the official Twitter accounts of the country's officials and institutions. When all communications and shared messages established through digital media are evaluated together, it is possible to talk about a reactive public diplomacy activity. In this way, Turkey has achieved a positive

perception and image in the United States and European countries. In line with its broad vision of international cooperation, Turkey's assistance is an example of public diplomacy based on cooperation and supporting rapprochement.

As a result of the analysis, Turkey's public diplomacy practices during the Covid-19 pandemic, which is an unusual process, and how and how these practices are reflected on social media, are explained. Proactive public diplomacy with flexible approach and reactive public diplomacy with rigid approach have been compared in terms of their basic arguments. In unusual processes, reactive public diplomacy is adopted, focused on achieving short-term results. Turkey has also adopted a reactive understanding of Public Diplomacy and has improved its relations with many countries with its assistance in a short time and provided a dialogue environment. Through diplomacy, also called "Twitter diplomacy", the internet was effectively used and functioned as a means of communication between official actors. Messages shared on Twitter soon made millions of people aware of the process. In this way, not only official actors, but also the public opinion of different countries were involved in this communication process. Public diplomacy was also seen in the pandemic process as a communication activity aimed at the public, not among official actors. Although the shares are those made by official actors, millions of informal actors who see, share, comment on these Twitter messages have become stakeholders in public diplomacy. As a result, it can be said that reactive public diplomacy, which takes a strict approach in unusual processes and focuses on short-term results, is the most effective method of Public Diplomacy. Turkey also demonstrated a successful practice of public diplomacy during the pandemic process.

## KAYNAKÇA

Açıkmeşe, S. A. (2004). Uluslararası ilişkiler teorileri ışığında Avrupa bütünleşmesi. *Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 1(1), 1-32.

Afet ve Acil Durum Başkanlığı. (tarih yok). *AFAD Hakkında*. Ocak 2, 2021 tarihinde AFAD Web Sitesi: <https://www.afad.gov.tr/afad-hakkinda> adresinden alındı

Arı, T. (2013). *Uluslararası ilişkiler teorileri - çatışma, hegemonya, işbirliği* (8. Baskı b.). Bursa: MKM Yayıncılık.

Arnavutluk Dışişleri Bakanlığı. (2020, Şubat 1). Ocak 2, 2021 tarihinde Arnavutluk Dışişleri Bakanlığı Resmî Twitter Hesabı: [twitter.com > albaniandiplo](https://twitter.com/albaniandiplo) adresinden alındı

- Azerbaycan Dışişleri Bakanlığı. (2020, Şubat 1). Ocak 2, 2021 tarihinde Azerbaycan Dışişleri Bakanlığı Resmî Twitter Hesabı: [twitter.com > azerbaijanmfa](https://twitter.com/azerbaijanmfa) adresinden alındı
- Bjola, C., & Jiang, L. (2015). Social media and public diplomacy. C. Bjola, & M. Holmes (Dü) içinde, *Digital Diplomacy*. New York: Routledge.
- Burns, A., & Eltham, B. (2009). Twitter free Iran: an evaluation of Twitter's role in public diplomacy and information operations in Iran's 2009 election crisis. F. Papandrea, & M. Armstrong (Dü) içinde, *Record of the Communications Policy & Research Forum* (s. 298-310). Sydney: Network Insight Institute.
- Cull, N. J. (2009). Public diplomacy before Gullion. N. Snow, & P. M. Taylor (Dü) içinde, *Routledge Handbook of Public Diplomacy*. New York: Routledge.
- Cull, N. J. (2009). *Public diplomacy: lessons from the past*. USC Center on Public Diplomacy at the Annenberg School University of Southern California.
- Çavuşoğlu, M. (2020, Şubat 2). Mayıs 3, 2020 tarihinde Mevlüt Çavuşoğlu Resmî Twitter Hesabı: <https://twitter.com/MevlutCavusoglu> adresinden alındı
- Çavuşoğlu, M. (2020, Nisan 1). Ocak 4, 2021 tarihinde Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu Resmî Twitter Hesabı: <https://twitter.com/MevlutCavusoglu> adresinden alındı
- Çevik, B. S. (2014). *Uluslararası Halkla ilişkilerde insani yardımlar: kamu diplomasisi boyutu*. Ankara: Stratejik Düşünce Enstitüsü.
- Deibel, T. L., & Roberts, W. R. (1976). *Culture and Information: two foreign policy functions*. Beverly Hills: Sage Publications.
- Demir, A. F. (2020). Ocak 3, 2021 tarihinde Deutsche Welle Türkçe Web Sitesi: <https://www.dw.com/tr/covid-19-t%C3%BCrkiye-yurtd%C4%B1%C5%9F%C4%B1nda-nereye-nas%C4%B1l-destek-sa%C4%9Fl%C4%B1yor/a-53184552> adresinden alındı
- Di Maio, L. (2020, Nisan 1). Ocak 3, 2021 tarihinde İtalya Dışişleri Bakanı Luigi Di Maio Resmî Twitter Hesabı: [twitter.com > luigidimaio](https://twitter.com/luigidimaio) adresinden alındı
- Doğan, E. (2012). Kamu diplomasisinin sunduğu fırsatlar ve kısıtlar. A. Özkan, & T. Ersoy (Dü) içinde, *Kamu Diplomasisi* (s. 13-33). İstanbul: TASAM Yayınları.
- Duran, B. (2020, Nisan 4). Salgında hangi ülke neden yardım ediyor? *Sabah Gazetesi*.
- Dünya Sağlık Örgütü. (2020, Mart 25). Ocak 5, 2021 tarihinde Dünya Sağlık Örgütü Web Sitesi: <https://www.who.int/> adresinden alındı
- Fletcher, T. (2011). Ocak 3, 2021 tarihinde British Embassy Beirut Web Sitesi: <https://webarchive.nationalarchives.gov.uk/2012111114432/http://ukinlebanon.fco.gov.uk/en/news/?view=Speech&id=706941682> adresinden alındı
- Gilboa, E. (2006). Public diplomacy: the missing component in Israel's foreign policy. *Israel Affairs*, 12, 715-747.
- Gonzalez Laya, A. (2020, Nisan 1). Ocak 3, 2021 tarihinde İspanya Dışişleri Bakanı Arancha Gonzalez Laya Resmî Twitter Hesabı: [twitter.com > aranchaglezlaya](https://twitter.com/aranchaglezlaya) adresinden alındı



- Hocking, B., & Melissen, J. (2015). *Diplomacy in the digital age*. Zuid-Holland: Clingendael Netherlands Institute of International Relations.
- Hui, D. S., Azhar, E., Madani, T. A., Ntoumi, F., Kock, R., Dar, O., et al. (2020, Şubat). The continuing 2019-nCoV epidemic threat of novel coronaviruses to global health - the latest 2019 novel coronavirus outbreak in Wuhan, China. *Int. J. Infect Dis.*, 91.
- Ifukor, P. (2010). "Elections" or "selections"? Blogging and twittering the Nigerian 2007 general elections. *Bulletin of Science*, 30(6), 398-414.
- Keohane, R. O. (2002). *Power and governance in a partially globalized world*. New York: Routledge.
- Keohane, R. O., & Nye, J. S. (1998). Power and interdependence in the information age. *Foreign Affairs*, 77, 81-94.
- Kosova Kızılhaçı. (2020, Nisan 9). Ocak 4, 2021 tarihinde Kosova Kızılhaçı Resmî Twitter Hesabı: twitter.com > redcrosskosova adresinden alındı
- Leonard, M., Stead, C., & Smewing, C. (2002). *Public diplomacy*. London: The Foreign Policy Center.
- McLuhan, M. (2014). *Gutenberg galaksisi*. (G. Çağalı Güven, Çev.) Ankara: Yapı Kredi Yayınları.
- McLuhan, M., & Fiore, Q. (2001). *The medium is the massage - an inventory of effects*. Corte Madera: Gingko Press.
- Melissen, J. (2005). *The new public diplomacy*. London: Palgrave Macmillan.
- Melissen, J. (2007). The new public diplomacy: between theory and practice. J. Melissen (Dü.) içinde, *The New Public Diplomacy: Soft Power in International Relations* (Cilt Second Edition). New York: Palgrave Macmillan.
- Morton, W. (2020, Nisan 11). Ocak 3, 2021 tarihinde İngiltere Devlet Bakanı Wendy Morton Resmî Twitter Hesabı: twitter.com > morton\_wendy adresinden alındı
- NATO. (2020, Nisan 8). Aralık 25, 2020 tarihinde NATO Resmî Web Sitesi: [https://www.nato.int/cps/en/natohq/news\\_175025.htm?selectedLocale=en](https://www.nato.int/cps/en/natohq/news_175025.htm?selectedLocale=en) adresinden alındı
- Ndoye, I. (2009). *Crafting the image of nations in foreign audiences: how developing countries use public diplomacy and public relations*. Florida: Institute for Public Relations.
- Nye, J. S. (1990). *Bound to lead: the changing nature of American power*. New York: Basic Books.
- Nye, J. S. (2005). *Dünya siyasetinde başarının yolu - yumuşak güç*. Ankara: Elips Yayınları.
- Nye, J. S. (2008). Public diplomacy and soft power- public diplomacy in a changing world. G. Cowan, & J. C. Nicholas (Dü) içinde, *The Annals of The American Academy of Political and Social Science* (Cilt 616, s. 94-109). Philadelphia: University of Pennsylvania - Sage Publications.
- Nye, J. S. (2010). Responding to my critics and concluding thoughts - soft power and US foreign policy. I. Parmar, & M. Cox (Dü) içinde, *Soft Power and US Foreign Policy - Theoretical, Historical and Contemporary Perspectives*. London: Routledge.
- Pompeo, M. (2020, Nisan 29). Ocak 3, 2021 tarihinde ABD Dışişleri Bakanı Mike Pompeo Resmî Twitter Hesabı: twitter.com > secpompeo adresinden alındı

- Sagolla, D. (2009). Ocak 9, 2021 tarihinde 140 Characters:  
<http://www.140characters.com/2009/01/30/how-twitter-was-born/> adresinden alındı
- Sancar, G. A. (2012). *Kamu diplomasisi ve uluslararası halkla ilişkiler*. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş.
- Sandre, A. (2015). *Digital diplomacy: conversations on innovation in foreign policy*. Maryland: Rowman & Littlefield.
- Seib, P. (2012). *Real-time diplomacy: politics and power in the social media era*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Signitzer, B. H., & Coombs, T. (1992). Public relations and public diplomacy: conceptual covergences. M. Taylor (Dü.) içinde, *Public Relations Review* (s. 137-147). Amsterdam: Elsevier.
- Signitzer, B., & Wamser, C. (2006). Public diplomacy: a spesific governmental public relation function. H. Botan, & V. Hazleton içinde, *Public Relations Theory II*. London: Routledge.
- Slaughter, A. M. (2009). America's edge - power in the networked century. *Foreign Affairs*, 88(1), 94-113.
- Sobrino, M. B. (2020, Nisan 3). Ocak 4, 2021 tarihinde Marina Bravo Sobrino Resmî Twitter Hesabı: [twitter.com > marinabs\\_cs](https://twitter.com/marinabs_cs) adresinden alındı
- Stein, J. G. (2011). *Diplomacy in the digital age: essays*. New York: Signal.
- Szondi, G. (2008). *Public diplomacy and nation branding: conceptual similarities and differences*. Clingendael: Nederland Institute of International Relations.
- T.C. Millî Savunma Bakanlığı. (2020, Şubat 1). Haziran 2, 2020 tarihinde Millî Savunma Bakanlığı Resmî Twitter Hesabı: <https://twitter.com/tcsavunma> adresinden alındı
- T.C. Sağlık Bakanlığı. (2021, Ocak 19). Ocak 19, 2021 tarihinde Sağlık Bakanlığı Web Sitesi: [https://covid19.saglik.gov.tr/?gclid=CjwKCAiAo5qABhBdEiwAOtGmbpEc7toBgKGRB4\\_A1nbR2JR0t1b9E8Gho41NDUpLpp\\_I53W9Xi6whRoCmCkQAvD\\_BwE](https://covid19.saglik.gov.tr/?gclid=CjwKCAiAo5qABhBdEiwAOtGmbpEc7toBgKGRB4_A1nbR2JR0t1b9E8Gho41NDUpLpp_I53W9Xi6whRoCmCkQAvD_BwE) adresinden alındı
- Tağraf, H., & Arslan, N. T. (2003). Kriz oluşum süreci ve kriz yönetiminde proaktif yaklaşım. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 4(1).
- Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı. (tarih yok). *Hakkımızda: TİKA*. Ocak 2, 2021 tarihinde TİKA Web Sitesi: <https://www.tika.gov.tr/tr/sayfa/hakkimizda-14649> adresinden alındı
- Türk Kızılay. (tarih yok). *Kurumsal: Türk Kızılay*. Ocak 7, 2021 tarihinde Türk Kızılay Web Sitesi: <https://www.kizilay.org.tr/Kurumsal> adresinden alındı
- Waltz, K. (1990). Realist thought and neorealist theory. *Journal of International Affairs*, 44(1), 21-37.
- Worldometers. (2021, Ocak 15). Ocak 16, 2021 tarihinde Worldometers: <https://www.worldometers.info/coronavirus/> adresinden alındı
- Yunus Emre Enstitüsü. (tarih yok). *Kurumsal: Yunus Emre Enstitüsü*. Ocak 2, 2021 tarihinde Yunus Emre Enstitüsü Web Sitesi: <https://www.yee.org.tr/tr/kurumsal/yunus-emre-vakfi-yonetimi> adresinden alındı



Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı. (tarih yok). *Kurumsal: Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı*. Ocak 2, 2021 tarihinde Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Web Sitesi: <https://www.ytb.gov.tr/kurumsal/baskanligimiz-2> adresinden alındı

Zaharna, R. S. (2005). The network paradigm of strategic public diplomacy. *Foreign Policy in Focus*, 10(1).

Zalkaliani, D. (2020, Şubat 1). Ocak 2, 2021 tarihinde Gürcistan Dışişleri Bakanı David Zalkaliani Resmî Twitter Hesabı: [twitter.com > dzalkaliani](https://twitter.com/dzalkaliani) adresinden alındı